

AUTOMOBILITA

Ondřej Mulíček

Robert Osman

Jiří Malý

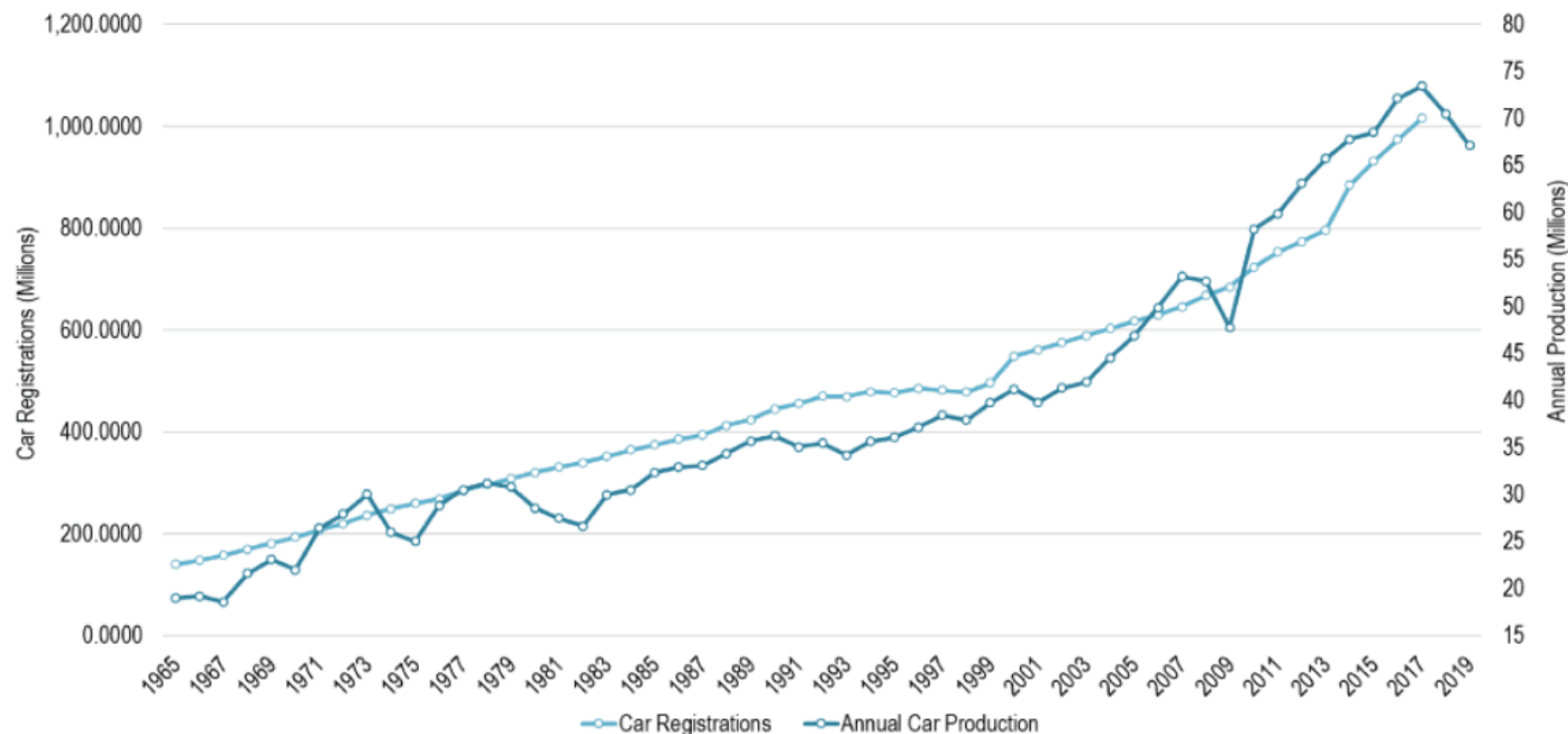
AUTOMOBILITA jako SYSTÉM

a car is not a car because of its physicality but because systems of provision and categories of things are “materialized” in a stable form’, and this generates the distinct affordances that the car provides for the hybrid of the car driver...

Slater 2001

the self-organizing, self-generating, non-linear world-wide system of cars, car-drivers, roads, petroleum supplies, and many novel objects, technologies, and signs...

Urry 2004

CO JE TO AUTO / AUTOMOBILITA?

dle Urryho:

- 1 technicky vyspělý výrobek
- 2 předmět individuální spotřeby určitou užitnou a symbolickou hodnotou
- 3 extrémně složitý "ekosystém" technických a společenských provazeb
- 4 dominující forma "kvazi-privátní" mobility, která podřizuje ostatní formy
- 5 kulturní prvek konstituující chápání "plného" svobodného života
- 6 významný faktor exploatace environmentálních zdrojů

AUTOMOBILITA jako INTERDISCIPLINÁRNÍ TÉMA?

geografie | sociologie | technické vědy | environmentální vědy |
historie | územní a dopravní plánování | ekonomie ...

dopady do
urbánní
struktury

integrace auta
do
každodenního
života

technologické
inovace

environmentální
zatížení

ekonomické
externality

kulturní
symbolika
auta

KYBORG ŘIDIČ-AUTO

kyborgizace dočasná **"asembláž"** těla a stroje rozšiřující či substituující tělesné schopnosti řidiče / uživatele auta

koncept "affordance" (Gibson)

kvality objektu, které předurčují jeho potenciální využití

rychlost

velikost

řidičská náročnost

finanční náročnost

statusová
symbolika

míra kyborgizace / infrastrukturní náročnosti

pro jaké typy kyborgů jsou plánována současná města?

pro jaké typy kyborgů jsou formulovány veřejné politiky a investice?

SYMBOLIKA SVOBODY

flexibilita automobilu

(zdánlivá) svoboda pohybu jakýmkoli směrem a v jakýkoli čas

daní je často rozbití časoprostorové organizace každodenního života do nepropojených fragmentů

individualistic timetabling

zvýšené nároky na časoprostorovou koordinaci

"donuceni k flexibilitě"

železná klec / iron cage

oddělování uživatele auta od vnějšího světa (pohyb typu balet)

podřízení uživatele auta technickým, legislativním a jiným předpisům / nařízením (pohyb typu řeka)

soukromí automobilu

versus

odtrženost a anonymita

AUTOMOBIL jako STATUSOVÝ SYMBOL

postupné etablování automobilu jako předmětu masové spotřeby

značný rozdíl mezi kapitalistickými zeměmi a socialistickým blokem

Pierre Bourdieu

..consumption as a game of distinction, in which different classes compete for cultural capital or status honor...

a

**auto jako
řemeslný
výrobek**

přelom 19. a 20. st.

automobil jako
symbol
zámožnosti
vyšší buržoazie

b

**počátky
masové
výroby**

od 1908 (Ford T)

erodování
výlučnosti
vlastnictví
automobilu

kvalitativní rozdíly
mezi auty

c

**období
"masové
individualizace"**

období po II. svět. válce

shlazování
technických/
kvalitativních
rozdílů

AUTO A DOMOV

od 60. let 20. století v GB garáž vnímána jako neoddělitelná součást nově plánovaného domu

identifikace auta s domovem

car as a dwelling / mobile home

příspěvek automobilu k postupné (prostorové) emancipaci žen

posilování významu jádrové rodiny (společně s dalšími technologiemi jako byla TV a ledničky)

In this respect the car contained the possibility of expanding cultural and geographical horizons while simultaneously reinforcing domestic privacy, a paradox which Raymond Williams, writing about television in 1974, captured in the term 'mobile privatization'

America's "best deal" in an all around family car!

A beautiful Studebaker sedan... an all-purpose cargo carrier... all in one!
Brilliant Studebaker power... your choice of two great engines... a V-8 or a 6!
Gas economy team-mate of the '55 Mobilgas Run winner!
Priced right down with the lowest!

STUDEBAKER

STUDEBAKER DIVISION OF STUDEBAKER-PACKARD CORPORATION... ONE OF THE 4 MAJOR FULL-LINE PRODUCERS OF CARS AND TRUCKS

"AUTOMOBILOVÝ" ČASOPROSTOR

automobil jako faktor časoprostorového **rozpojování** | **tunelového efektu** | **teleportace**
důsledek relativně nízké náročnosti na korporeální pohyb? ztráta tělesného měřítka?

NON-PLACES (Marc Augé)

whereas place or 'anthropological place' is seen to be **localized, familiar, known, organic, occupied and meaningful** ..., non-places effect a certain detachment between the individual and the spaces he or she traverses: 'They are the spaces of **circulation, communication and consumption**, where solitudes coexist without creating any social bond or even a social emotion...'

problematika **LIMINÁLNÍCH PROSTORŮ**

používání automobilu vede k časté snaze vyhybat se **liminálním / přechodovým** prostorům a časům

problém efektivity P&R parkovišť, sdílení aut, apod.

POZICE UŽIVATELE AUTA

kognitivní disonance

neustálé vyrovnávání se s riziky automobilové dopravy a známými ekologickými důsledky

past fixních nákladů

kvůli vysokým fixním nákladům automobility dává ekonomický smysl auto využívat často a rozsáhle

efekt "kukaččího hnízda"

pořízení auta do domácnosti většinou vede k redukci používání ostatních druhů dopravy

DRIVE-IN CULTURE Kenneth T. Jackson

1950 - 1980 americká populace narostla o **50 %**, počet automobilů o **200 %**

GARÁŽ

okolo roku 1960 garáž
zaujímal v US rodinných
domech okolo 1/3
plochy domu

sociologický fenomén
detašovaných garáží v
socialistickém bloku

MOTEL

pojem použitý poprvé v
roce 1926 pro zařízení
umožňující parkovat
automobil přímo vedle
pokoje

AUTOKINO

zlatá éra od 30. do 70. let
využití parkovišť
nákupních center

BENZÍNOVÁ PUMPA

vývoj od technického
zařízení, přes
autocentrum až po
nákupní místo (mini-
mart style)

DRIVE-IN CULTURE

VELKÁ BRITÁNIE - URBAN HIGHWAYS

Birmingham

Glasgow

Londýn

USA - DRIVE IN SOCIETY

„...building of drive-in structures to serve a motor-driven population has ushered in completely new architectural form..“

Willard Morgan (1929) v časopise American Builder

americké plánování ve 40. a 50. letech silně ovlivněno automobilovým lobbyngem (**Automobile Manufacturers Association, American Trucking Association, American Parking Association, American Road Builders Association**)

1956 - The Interstate Highway Act; naplánováno více než 40 000 mil nových dálnic zaplacených z 90 % z veřejných rozpočtů

Důvody podpory: nebezpečnost stávajících dálnic | časté zácpy | podpora podnikání snížením dopravních nákladů | možnost evakuace obyvatel velkých měst v případě jaderného útoku

FUTURAMA 1939/1940
sponzorováno General Motors

City of Tomorrow Shell Oil 1937
Just TODAY
4 miles in 5 sec
Stop and Go
SUPER-SHELL

FUTURAMA 1939/1940

sponzorováno General Motors

City of Tomorrow Shell Oil 1937

This is the City of TOMORROW

~~Pedestrians~~
~~Express Traffic~~
~~Local Traffic~~
 — each will be given
 a clear path by 1960 —
 — predicts NORMAN BEL GEDDES,
 authority on future towns

"When traffic delays and accidents were frequent, remember that men of vision are working on the problem. Already traffic engineers are planning city streets and roadway highways from front stop and go..."
 "Highways will be abundant—you'll walk and skip."
 "2000? More towns, actually more traffic."
 "Local traffic will use the P.M.A. width of the streets below—no sidewalks, no parked cars. Loading and unloading will be done outside the buildings."
 "High-speed, long-distance traffic will have its own elevated, low-way lanes, no stoplights or intersections."

**...but TODAY,
 4 miles in 5 are
 Stop and Go**

STOP-AND-GO driving is not only annoying, but also is the costliest kind you do.
 One stop can waste enough gasoline to take you 2 city blocks... and 30 stops a day is the nation-wide average!
 While traffic authorities are planning "The City of Tomorrow," Shell engineers have developed a Shell... Super-Shell... to meet today's driving problems TODAY.
 They have found a way to arrange the chemical structure of gasoline—actually to balance it. Automotive engineers name Super-Shell "motor-digestible," because at all points it is converted as QUICKLY as COMBUSTIBLE into power.
 Start by the regular use of Super-Shell. A Shell dealer is near you.

SUPER-SHELL

SOCIALISTICKÁ AUTOMOBILITA?

Thus we should approach automobility in Eastern Europe as both connected to global economic trends and manifesting itself in ways that are specific to the context of state socialism, as well as to the idiosyncracies of individual socialist states.”

Le Normand 2011

československá car culture – socialistická éra

silná preference veřejné hromadné dopravy

symbol ideologicky sdílené cesty k socialismu

mobilitu prostřednictvím VHD lze plánovat:

možnost kontroly mobility

složitý vztah k autům s mnoha rozpory

ideologický risk auto = svoboda = pohyb = autonomie

SOCIALISTICKÁ AUTOMOBILITA?

For us, the capitalist, private ownership-based use of the car is a path to be avoided. We will provide [for] our population in a socialist manner...

Chruščov 1960

SSSR - myšlenka kolektivního užívání osobních aut

- taxislužby
- státem organizovaný car-sharing

**období přidělování aut –
např. Polsko, Maďarsko**

**symbol zlepšených standardů
života a úrovně spotřeby**

**auto dokonce jako nástroj
stabilizace společnosti**

„A car owner pays taxes and insurance premiums, he buys petrol and oil. Thus, he has to be a conscientious and efficient worker; he cannot afford any extravagances or fracas on the job.“

Wróblewski 2011

automobility without 'system of automobility'

součinitel vlivu stupně automobilizace

počet vozidel na 1000 obyvatel	700	600	500	400
stupeň automobilizace				
počet osob na automobil	1,43	1,67	2,00	2,5
součinitel	1,75	1,50	1,25	1

Součinitel vlivu stupně automobilizace je jedním ze součinitelů, kterými se upravuje vypočtená potřeba parkovacích a odstavných stání pro jednotlivé typy budov.

V současné době se na celém správním území města Brna používá hodnota součinitele 1,25 a je lhostejno, zda se jedná o centrum města, hromadnou dopravou dobře obslouženou či okrajovou část města.

Například přestavba původního přízemního domku na Palackého ulici na pětipodlažní městský dům s obchody v parteru a byty ve vyšších patrech, tak jak by to na významné městské třídě bylo přirozené a žádoucí, je velmi obtížná. Počet parkovacích a odstavných stání, která jsou zapotřebí – především kvůli součiniteli – zajistit by v takovém případě většinou znamenal vybudování dvou podzemních podlaží

SOUČASNÁ AUTOMOBILITA V ČR

jak často využíváte auto pro cestu do zaměstnání?

VŽDY 46 %

jak často využíváte auto pro nakupování?

VŽDY 58 %

jaké jsou důvody pravidelného nevyužívání automobilu ve Vašem každodenním životě?

**NEMÁM K DISPOZICI AUTO
NEMÁM ŘIDIČSKÉ OPRÁVNĚNÍ**

JE TO PROVOZNĚ NÁKLADNÉ

jaké jsou důvody Vašeho rozhodnutí využívat osobní automobil?

u zaměstnání
u rodinných důvodů

ÚSPORA ČASU

u nakupování

**ÚSPORA ČASU
PRAKTICKÉ
DŮVODY**

naznačte negativní dopady do Vašeho života vyplývající z nevyužívání osobního automobilu

**OMEZENÉ MOŽNOSTI NAKUPOVÁNÍ
ZÁVISLOST NA VEŘEJNÉ DOPRAVĚ ČI
JINÝCH OSOBÁCH VLASTNÍCÍCH
AUTOMOBIL**

pokud jste zažili situaci, kdy jste ztratili možnost využívat automobil, jaké byly významné vyvolané dopady?

ZVÝŠENÍ ČASOVÉ ZÁTĚŽE

NARUŠENÍ PRAVIDELNÝCH RYTMŮ

OMEZENÍ NAKUPOVÁNÍ

jako málo významná byla hodnocena
ztráta prestiže či zvýšení finanční zátěže

existují situace, ve kterých byste využil(a) automobil?

LÉKAŘ

NAKUPOVÁNÍ

DOVOLENÁ

PŘEPRAVA VĚTŠÍCH NÁKLADŮ

**jak často využíváte auto pro cestu
do zaměstnání?**

VŽDY 46 %

**jak často využíváte auto pro
nakupování?**

VŽDY 58 %

jaké jsou důvody Vašeho rozhodnutí využívat osobní automobil?

u zaměstnání

ÚSPORA ČASU

u rodinných důvodů

u nakupování

ÚSPORA ČASU

PRAKTICKÉ

DŮVODY

**pokud jste zažili situaci, kdy jste ztratili
možnost využívat automobil, jaké byly
významné vyvolané dopady?**

ZVÝŠENÍ ČASOVÉ ZÁTĚŽE

NARUŠENÍ PRAVIDELNÝCH RYTMŮ

OMEZENÍ NAKUPOVÁNÍ

jako málo významná byla hodnocena
ztráta prestiže či zvýšení finanční zátěže

**jaké jsou důvody pravidelného
nevyužívání automobilu ve Vašem
každodenním životě?**

NEMÁM K DISPOZICI AUTO

NEMÁM ŘIDIČSKÉ OPRAVNĚNÍ

JE TO PROVOZNĚ NÁKLADNÉ

**naznačte negativní dopady do Vašeho
života vyplývající z nevyužívání
osobního automobilu**

**OMEZENÉ MOŽNOSTI NAKUPOVÁNÍ
ZÁVISLOST NA VEŘEJNÉ DOPRAVĚ ČI
JINÝCH OSOBÁCH VLASTNÍCÍCH
AUTOMOBIL**

**existují situace, ve kterých byste
využil(a) automobil?**

LÉKAŘ

NAKUPOVÁNÍ

DOVOLENÁ

PŘEPRAVA VĚTŠÍCH NÁKLADŮ

DĚKUJI ZA POZORNOST

